



# **Viulunsoiton alkuopetuksen tukeminen 3–6-vuotiailla**

Turunen Reetta

OPINNÄYTETYÖ  
Joulukuu 2022

Musiikin tutkinto-ohjelma  
Musiikkipedagogi

## TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu  
Musiikin tutkinto-ohjelma  
Musiikkipedagogi

TURUNEN, REETTA:

Viulunsoiton alkuopetuksen tukeminen 3–6-vuotiailla

Opinnäytetyö 37 sivua, joista liitteitä 1 sivu  
Joulukuu 2022

---

Tässä pedagogisessa opinnäytetyössä tarkoituksena oli tarkastella asioita, joita tulee ottaa huomioon 3–6-vuotiaiden viulunsoiton alkuopetuksessa. Työn osa-alueita, joihin perehdyttiin, olivat soittoasennon rakentaminen, soitonopettelu, leikillisuus opetuksessa, viulunsoiton ryhmäopetus sekä motivaatio. Työn lähtökohtana oli tutkia tapoja, joilla hyvin nuorelle oppilaalle saadaan kehittymään positiivinen musiikillinen minäkuva sekä sitä kautta luomaan elinikäinen musiikkiharrastuksen kaari.

Opinnäytetyössä käytettiin lähteenä kahta puolistrukturoitua asiantuntijahaastattelua sekä pedagogista kirjallisuutta, josta osa juontaa juurensa varhaisiän musiikkikasvatukseen ja musiikkileikkikouluun.

Lopputulemana yhdistävinä tekijöinä kaikille työssä huomioiduille osa-alueille oli lapsen maailman huomioiminen yksilölähtöisesti viulupedagogiassa, ja se, kuinka lähes kaikkien haasteiden ongelmanratkaisuisa tuli lähestyä ongelmaa oppijalähtöisesti luovuuden kautta. Myös leikillisuus korostui kaikilla osa-alueilla. Johtopäätöksenä työssä on se, että leikillisyydellä selkeästi parannetaan lapsen keskittymiskykyä, mielenkiintoa ja motivaatiota tunneilla. Sitä kautta se nopeuttaa ja vahvistaa lapsen viulunsoiton oppimista.

---

Asiasanat: viulu, alkuopetus, leikillisuus, opetus

## **ABSTRACT**

Tampereen ammattikorkeakoulu  
Tampere University of Applied Sciences  
Degree Programme in Culture and Arts, Music  
Music Pedagogy

**TURUNEN, REETTA**

Supporting the beginner violin studies of 3-6-year-olds

Bachelor's thesis 37 pages, appendices 1 page  
December 2022

---

The main objective of this pedagogical thesis was to analyze the factors that need to be kept in mind in beginner violin studies for 3-6-year-olds. The main elements considered in the thesis were creating the correct postures, learning how to play the instrument, playfulness in violin studies, group-teaching and motivating young students. The aim of the thesis was to study ways of creating a positive musical self-image for a young child and help develop a lifelong healthy relationship with music with the aid of this self-image.

The material used in the thesis is based on semi-structured interviews of experienced pedagogues as well as pedagogical literature, partially specifically related to instrumental teaching and partially general early music pedagogy.

Considering the worldview of children in an individualistic manner in violin pedagogy was central to the approach of this thesis, as was problem-solving in a creative and student-centered manner. Playfulness in teaching children is also a central theme throughout the thesis. In conclusion, during classes, playfulness clearly improved children's concentration and interest in learning to play the instrument. This, in turn, strengthens and improves the learning process.

---

Key words: violin, beginner studies, playfulness, teaching

## SISÄLLYS

1	JOHDANTO .....	5
2	SOITTOASENNOT .....	7
	2.1 Soittimen käsittelyn perusteet .....	7
	2.2 Soittoasennon rakentaminen .....	8
	2.3 Jousiote.....	9
	2.3.1 Ennen jousiotetta.....	10
	2.3.2 Jousiotteen harjoittaminen ilman joustaa.....	11
	2.3.3 Peukalon paikka jousessa .....	11
	2.4 Viulukäden asento.....	12
3	SOITON OPPIMINEN .....	14
	3.1 Näppäily ja huiluäänet.....	14
	3.2 Laulaminen ja loruttelu .....	15
	3.3 Toistot .....	16
	3.4 Temperamentit ja musiikilliset taustat .....	17
	3.5 Colour Strings-metodi .....	18
	3.6 Suzuki-metodi .....	19
4	LEIKILLISYYS .....	21
	4.1 Hahmo .....	21
	4.2 Mielikuvituksellisuus, tarinat ja mielikuvat .....	22
	4.3 Pelillisyyys .....	23
5	KESKITTYMISKYKY.....	25
6	VIULURYHMÄOPETUS.....	27
7	MOTIVAATIO.....	30
	7.1 Positiivinen palaute ja musiikillinen minäkuva.....	30
	7.2 Elämykset ja esiintymiset .....	31
	7.3 Lapsen vanhempien kiinnostus ja osallisuus .....	32
	7.4 Positiivinen opettaja-oppilas-suhde ja ohjelmisto .....	33
8	POHDINTA .....	35
	LÄHTEET .....	36
	LIITTEET .....	39
	Liite 1. Haastattelukysymykset.....	39

## 1 JOHDANTO

Onnistuneella aloituksella viulunsoiton alkupolulla on valtava merkitys sitä kautta kehittyvään musiikkisuhteeseen ja myöhemmin koko musiikin harrastamisen kaareen. Olen ollut itse hyvin onnekas, sillä minulle oli viulunsoiton aloitettuani kuusivuotiaasta lukioikäiseksi sama, turvallinen aikuinen opettajanani. Hän loi minulle vahvan ja positiivisen pohjan musiikkiin, josta sain tukevan ponnistuslaudan musiikin ammattiopintoihini. Vaikka minulla onkin näin hieno ja positiivinen kokemus viulunsoiton alkupolultani, en kuitenkaan muista opetuksesta paljoakaan, ja suurimman osan vanhempieni kertomien tarinoiden kautta.

Koen, että minulla kävi myös valtava tuuri, kun ensimmäinen viulunsoiton harjoitusoppilaani oli alle kouluikäinen vasta-alkaja, sillä useat aloittavat viulunsoiton musiikkiopistoissa alle kouluikäisinä. Kokemuksena se oli kullanarvoinen ja herättikin mielenkiintoni lähteä opiskelemaan viulupedagogiaopintojeni lisäksi varhaisiän musiikkikasvatusta. Myöhemmin muiden viulupedagogiopiskelijoiden kanssa keskustellessani kävi ilmi, että harva sai opinnoissaan harjoitusoppilaan, joka aloitti viulunsoiton, saati sitten alle kouluikäisen.

Syy, miksi lähdin opinnäytetyötä kirjoittamaan tästä aiheesta, onkin se, ettei omakohtaista kokemusta alle kouluikäisenä aloittamisesta muista, eikä sen ikäisen alkuopetusta pääse välttämättä kokemaan lainkaan ennen työelämää siirtymistä. Halusin kerätä aineistoa ja huomioitavia seikkoja, joiden avulla olisi helpompi hahmottaa, mitä kaikkea 3–6-vuotiaan opetuksessa kannattaa ottaa huomioon.

Rajasin aika karkeasti ikäryhmän, jota tässä opinnäytetyössä käsittelen, 3–6-vuotiaisiin. Perusteena rajaukselle pidin sitä, että alle kouluikäisillä opetus saattaa näyttää hyvin erilaiselta kuin koululaisilla, ja viulunsoittoa taas ei yleistäen aloiteta alle kolmevuotiaana. Työtä lukiessa on tärkeää myös pitää mielessä, että

iästä riippumatta hyvin nuorten lasten välillä saattaa olla valtaviakin kehityseroja ja osaaminen ja taito ei ole ikäsidonnaista.

Käsittelen melko laajasti aihealueita, joissa mielestäni on hyvä huomioida 3–6-vuotiaiden opetuksessa olevia ominaisia piirteitä. Yksilökohtaisesti kaikki osa-alueet voivat jollakin tapaa koskettaa paljon vanhempiakin oppilaita kuin vain näin nuoria. Lähestyessäni aihetta minulla oli pääajatuksena se, kuinka kaikkeen opetukseen 3–6-vuotiaiden parissa täytyy lähestyä leikillisyyden ja mielikuvitusmaailmojen kautta.

Opinnäytetyötä varten haastattelin kahta eri musiikkiopistossa työskentelevää viulunsoiton lehtoria, Tiina Aho-Erolaa sekä Maria Mäntylää. Haastattelut toteutin puolistrukturoituina asiantuntijahaastatteluina, sillä omien haastattelukysymysten lisäksi minulle heräsi haastattelujen aikana muitakin, valmistelemattomia kysymyksiä.

## 2 SOITTOASENNOT

Soittoasento viulun kanssa on hyvin epäluonnollinen asento ihmiselle. Soittaessa viulua kumpaan kättä täytyy liikkeiden lisäksi kannatella jatkuvasti. Haasteena asennossa onkin se, että lihasten pitäisi olla mahdollisimman rennot, mutta liikkeen kuitenkin hyvin hallittuja. (Hyytiäinen 2018, 8–10.) Soittoasennon rakentaminen ja muokkaaminen jatkuu yleensä läpi koko soittopolun ajan, mutta on kuitenkin tärkeää, että asentoa lähdetään heti alusta alkaen rakentamaan ergonomiseksi, jotta vältetään myöhemmin turhia vammoja. Soittoharrastuksen edetessä viulun ylhäällä pitoaika soittoasennossa kasvaa, ja sitä tärkeämmäksi hyvä soittoasento nousee. Hyvä, rento soittoasento mahdollistaa myös parhaan mahdollisen äänenmuodostuksen.

Olen pistänyt merkille, että lapset usein lähtevät soittoasentoa opetellessa kopiaamaan opettajan esimerkkiä peilikuvana. Siksi onkin hyvä pitää mielessä, että esimerkiksi viulun asettumista olalle ohjataan oppilaalle peilikuvana. Haastavaa tässä on tietysti leuan asettuminen leukatuelle, sillä opettajan laskiessa viulun oikealle olalleen, jää leukatuki oikealle puolelle viulua. Myös jousen kanssa harjoituksia alkuvaiheessa tehdessä on hyvä pistää merkille oppilaan liikkeen kopiaimisesta peilikuvana, varsinkin kun jousi on vielä hyvin uusi asia. Pidempään viulua soittanut lapsi siirtää automaattisesti lihasmuistin mukaan viulun vasemmalle olalle, kuten myös nappaa jousen oikeaan käteen huolimatta opettajan peilikuvamallista.

### 2.1 Soittimen käsittelyn perusteet

Pienellä lapsella ei aina ole käsitystä siitä, miten herkkiä soittimet saattavat olla. Siksi onkin tärkeää, että ennen kuin edes avataan viulukotelo lapsen kanssa, pidetään rauhallinen hetki, jossa käydään läpi se, miten viulu ylipäänsä otetaan kotelosta esiin. Olen huomannut, että usein lapsille olisi luontevinta tarttua viuluun viulun kielistä, tallan ja otelaudan väliltä. Siinä on täydellisen näköinen, kädentartuttava kohta. On siis hyvä kertoa, kuinka viulu vaatii hellää kosketusta ja saattaa herkästi mennä rikki. Olisi hyvä opetella lapsen kanssa ensin viulun nostaminen sen kaulasta, ja miten viulua pidetään kainalossa.

Yleisesti Elina Seppänen ja Anne Lindeberg-Piironen (2017, 226–227.) sanovat pienten lasten kanssa soitinten käsittelystä, että opettajan täytyy ohjata lapsia kohtelemaan soittimia oikein, sillä oikea käsittely lisää soittimien ikää sekä estää turhien vaurioiden syntymistä käsittelyvirheiden vuoksi. Artikkelissa he puhuvat lähinnä musiikkileikkikoulun soittimistosta. He sanovat, että soittohetken alussa olisi hyvä, että lapsi saisi itse kokeilla, minkälaisia eri ääniä soittimesta saa irti, vaikka soittotavat eivät olisikaan ns. oikeita. Koen, että tätä voisi tietyllä tapaa kyllä hyödyntää myös viulunsoitossa, sillä viulu on kuitenkin hyvin monipuolinen soitin. Monipuolisuus tulee kuitenkin usein ajan myötä, kun soittimen käsittely vakiintuu ja tekniikka rupeaa olemaan kehittynyttä. Kun viulusta lähdetään etsimään ääniä muillakin kuin perinteisillä soittotavoilla, olisi hyvä että lapsen kanssa on selkeästi käyty viulun rajat läpi. Viulu on kuitenkin soittimena hyvin herkkä, ja rikkoutuu kohtalaisen helposti.

Lapselle kaikki viulunsoiton välineet, joita kotelosta löytyy, ovat mielenkiintoisia ja hieman erikoisiakin, joten niihinkin olisi hyvä tutustua ensimmäisellä tunnilla. Lapsen kotelossa on usein harts, joka menee yleensä hyvin helposti pirstaleiksi. Siksi olisi hyvä käydä sekin läpi, että sitä voisi käyttää vain silloin, kun opettaja sitä ehdottaa. 3–6-vuotiaalla lapsella saattaa olla hyvin vahva ”minä itse”-asenne, joten tähän voi tehdä kompromissin siten, että opettaja antaa luvan lapselle laittaa hartsia jouseen.

## **2.2 Soittoasennon rakentaminen**

Hyvälle soittoasennolle ominaista on hyvä ryhti. Se mahdollistaa rentouden ja tukevan soittoasennon ottamisen. Hyvä ryhti lähtee heti jalkojen tukevasta asennosta ja rakentuu siitä ylöspäin. Kuula (2019) ohjeistaa hyvän ryhdin ottamista siten, että ensin seisotaan siten, että jalat ovat kengänmitan päässä toisistaan. Tämän jälkeen kurkotetaan kädet korkealle ilmaan, jonka jälkeen nousee vielä varpailleen. Seuraavaksi lasketaan kantapäät maahan, ja lopulta kädet ja hartiat alas, mutta säilytetään hyvä ryhti. Toisena keinona hän esittää, että lapsi keinuu edes takaisin, etsien liikkeen keskeltä mukavan tasapainon.

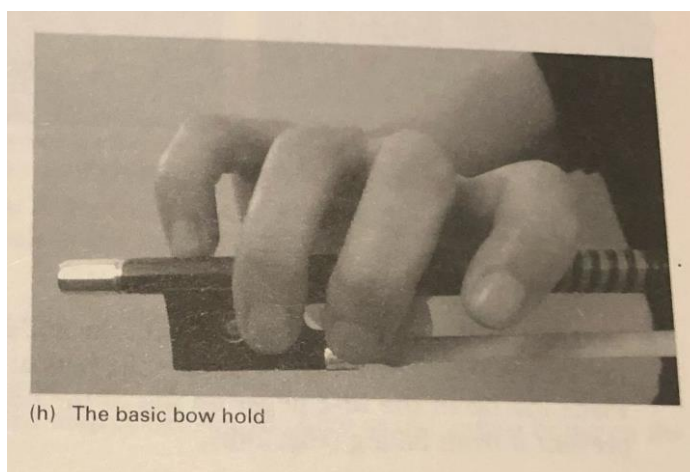


Ryhdin lisäksi haasteena hyvän soittoasennon rakentamisessa on se, kuinka lapselle on ominaista puristaa tiukasti viulua ja joustaa käsissään. Kun kerrotaan lapselle, että viulun kanssa täytyy olla erityisen varovainen, sillä se on herkkä soitin, aiheuttaa se tietysti sekä hyvässä että pahassa sen, että lapsi pitää suurimmaksi osin huolta soittaessaan, ettei viulu tai jousi putoa. Tämä voi aiheuttaa hyvinkin tiukkoja puristustiloja varsinkin käsiin sekä niska-hartiaseudulle.

Soittoasennon rentoutta sekä Aho-Erola (2022) että Mäntylä (2022) tarkistelevat kokeilemalla lapsen käsien puristustiloja. He kokevat, että parhaiten rentouden tunnistaa sillä, kun pääsee itse kokeilemaan, puristavatko lapset tiukasti soitinta ja joustaa käsissään vai ovatko heidän otteensa rentoja. Kummatkin ovat samaa mieltä, että rentous saattaa olla lapselle hankala käsite, mutta Aho-Erola kokee, että kehon jännittyneisyys on enemmän ongelma yli 6-vuotiailla lapsilla kuin siitä nuoremmilla.

### 2.3 Jousiote

Jousiote on pienelle lapselle usein haastava. Hienomotoriikan vielä harjaantuessa voi ihan vain sormien eriyttäminen olla vielä hankalaa. Lapselle kummallinen jousiote voi olla myös jopa oikeasti vaikea muistaa. Siksi onkin hyvä kehittää joitakin tarinoita, joilla jousiotetta voi lähteä lapselle opettamaan. Tarinan tai lorun voi aina käydä jousioteharjoitusten aluksi otteen kasaamista varten läpi. Näistä lisää myöhemmässä luvussa leikillisyydestä. Kuvassa 1 on esimerkkikuva sormien asettumisesta jouselle.



KUVA 1. Esimerkkikuva jousiotteesta. (Fischer 2013, 39.)

Kun jousiotteeseen lisätään jousen liike ja liikerata, jota sen kuuluisi kulkea tallan ja otelaudan välissä, on siinä jo monta muistettavaa asiaa, joihin keskittyä. Jousiotetta helpottamaan käytetään joskus känsälaastaria pikkurilliä varten pikkurillin jousipaikalla. Känsälaastarissa on pehmeät reunat ja keskellä reikä, jonka tarkoitus jousiotteen apuvälineenä on avustaa pikkurilliä pysymään paikallaan pyöreänä.

### **2.3.1 Ennen jousiotetta**

Viulunsoiton alkuopetuksessa ongelmaksi nousee se, miten lapsi on innoissaan soiton aloituksesta muttei pääsekään heti soittamaan instrumenttia jousella kuten on ajatellut. Itse olen ratkonut tätä sillä, että oppilas saa asettaa viulun pöydälle e-kieli itseensä päin, ja pitää joustia oikeassa kädessä nyrkkiotteessa, ja saa kokeilla viulunkielten sointia jousella. Tällöin ei tarvitse huolehtia oikeaoppisista ja ergonomisista asennoista, mutta pääsee kuitenkin toteuttamaan soittamista sellaisella kuulokuvalla kuin on ajatellutkin. Vaikka jousi onkin nyrkissä eikä sen ote ole oikea, oppilas pääsee silti kokemaan aistillisesti kitkan jousen ja kielen välillä. Se on tärkeä tunne, kun lähdetään lopulta soittamaan viulu olalla ja jousiote kohdillaan. Lapsen on helpompi lähteä tutkiskelemaan, miten saisi saman kitkan näillä otteilla kuin pöydällä, ja kykenee tuntoaistillisestikin etsimään hyvää sointia viulusta.

Sen lisäksi, että jousen ja kielen välille tarvittava kitka tulee tutuksi, lapsi pystyy näin tutkailemaan myös kielten paikkoja. Joillekin lapsille voi olla aluksi haastavaa hahmottaa, missä eri kielet kulkevat. Näin lapsi voi rauhassa tutkailla ja kuunnella viulun kieliä ilman, että hänen tarvitsisi hahmottaa ne heti vain olkapäällään olevalla viululla. Viulun asento olalla on monelle niin erikoinen ja uusi, että kun pyytää lasta soittamaan tietyltä kieleltä, voi olla todella haastavaa lapselle hahmottaa, missä kieli sijaitsee fyysisesti. Tämä liittyy vahvasti silmän ja käden koordinaatiokyvyn yhteistyöhön, joka lapsilla vielä kehittyy.

Aho-Erola (2022) on antanut jousen melko nopeastikin kuitenkin lapsen käyttöön, varsinkin jos oppilas on kovin innokas sillä soittamaan. Hän on käyttänyt lasten kanssa myös usein opetustapana sitä, että hän itse soittaa ja lapsi laittaa oman kätensä Aho-Erolan oikean käden päälle, ja ikään kuin auttaa tätä ohjaamaan ja liikuttamaan joustaa. Näin lapsi pääsee tuntemaan, mikä kaikki opettajan kädessä joustaa ja miltä jousen kitka tuntuu, jotta saadaan hyvälaatuinen ääni irti viulusta.

### **2.3.2 Jousiotteen harjoittaminen ilman joustaa**

Usein jousiotteen harjoittelu aloitetaan kynällä. Kynä sallii vähän kovakouraisemmankin harjoittelun, eikä ole millään tavalla vakavaa, jos kynä putoaa lattialle. Jousen kanssa otetta harjoitellessa pitää taas jatkuvasti olla tietoinen jousen käsittelystä, ettei se vahingoitu. Jousi saattaa myös olla pienelle lapselle hitusen painava, joten kynä mahdollistaa myös harjoittelun ilman jousen painoa, jolloin keskittymisen saa siirrettyä jousen kannattelusta oikeanlaiseen otteeseen. Kynä on myös usein helpommin lapselle saatavilla kuin jousi. Piirtäessään lapsi voi samalla tehdä aina välillä jousiotteharjoituksia, jolloin jousiotteen harjoittelun toisto kulkee hieman luontevammin arjessa mukana kuin se, että jousi kaivettaisiin aina kotelosta esille harjoitteiden tekemisen vuoksi.

Aho-Erola (2022) on myös käyttänyt kynän sijaan ohutta, puista keppiä, joka imitoi hieman paremmin jousen painoa jousiotteen harjoittamiseen. Kepin pituus muistuttaa joustaa myös paremmin kuin lyhyt kynä. Puukepin toiseen päähän on Aho-Erola kiinnittänyt känsälaastarin, eli laastarin, jossa on kolo keskellä. Koloon lapsi voi luontevasti laittaa pikkurillinsa pyöreänä, eikä se luiskahda niin herkästi pois kepin päältä.

### **2.3.3 Peukalon paikka jousessa**

Jousiotteessa hankalaa hienomotorisesti saattaa olla erityisesti peukalon pyöreys. Ei ole luontevaa lapselle tarttua esineeseen, jonka pitäisi pysyä kädessä siten, ettei peukalo pidä esineestä tiukasti kiinni, mikä aiheuttaa peukalon suoristumisen. Usein jousiotetta helpotetaan lapsille esimerkiksi sillä, että

peukalon paikka siirretään frossin alle, jolloin jousiote on hieman laajempi. Tästä tekniikasta on kuitenkin hyvinkin eriäviä mielipiteitä.

Kallasjoki (2017, 21) haastatteli opinnäytetyöhönsä kahta eri viulunsoitonopettajaa, Karppista sekä Rahkolaa. Heillä oli mielenkiintoiset, eriävät näkökulmat jousiotteen alkuopetuksesta. Karppisen mielipide oli, ettei hän itse suosi tapaa, jossa jousiotteen opetus aloitetaan sillä, että peukalo on frossin alla. Hänestä siinä käy herkästi niin, että opetetaan heti alkuunsa virheellinen asento peukalolle. Karppisen mielestä ote on myös iso ja hankala pienelle lapselle. Rahkola taas valitsi tämän otteen opettamisen kaikkein pienimmille oppilailleen. Hän puhui kolmevuotiaan hienomotoriikan kehittymättömyydestä, kuinka sen vuoksi on yksinkertaisinta aloittaa mahdollisimman helpolla asennolla.

## **2.4 Viulukäden asento**

Viulukäden, eli vasemman käden soittoasennossa on usein haasteena käden puristus. Lapsen kanssa on tärkeää opetellakin ensin viulun tukeva asento leuan ja olkapään välissä, jottei pakonomaista, luontevaa puristusta syntyisi vasempaan käteen. Aho-Erola (2022) käyttää tähän apunaan kaikenlaisia pieniä leluja, kuten kissalle tarkoitettua, pörröistä matolelua, ja asettaa sen lapsella peukalon ja etusormen väliseen koloon viulun kaulan alle. Lapsen täytyy soittaessa pitää huolta, ettei mato puristu viulun kaulan ja käden väliin, ja rentouttaa näin soitto-otetta. Mäntylä (2022) käyttää samasta syystä myös lapsen kanssa ajatusta hiirenkolosta, jolloin peukalon, etusormen tyven ja viulun kaulan väliin täytyy jäädä hiirenmentävä kolo.

Viulukäden sormien asettumista otelaudalle voi myös avustaa ohuiden, reunattomien tarrojen tai tarrakaistaleiden avulla. Tarrat kiinnitetään otelautaan kielten alle, jolloin oppilas saa visuaalisen avun vielä sormen paikkojen etsiskellessä pakkojaan. Tavoitteena on, että visuaalisen avun jälkeen oppilas löytäisi paikat pikkuhiljaa lihasmuistin kautta, jolloin tarrat voidaan irrottaa. Mäntylä (2022) käyttää tarroja oppilaiden kanssa hyvin yksilöllisesti. Hän kokee, että on parempi lähteä liikkeelle siitä, ettei lapselle turhaan laiteta avustavia tarroja lainkaan, jos hän ei tunnu niitä tarvitsevan. Hän ottaisi tarrat myös pois

mahdollisimman pian, kun oppilas ei niitä enää kovasti tarvitse. Huiluäänille Mäntylä on kyllä laittanut usein tarrat, sillä hänen käyttämässään Colour Strings -materiaalissa ne ovat ensimmäisiä ääniä, joita viululla soitetaan. Huiluäänen paikka ei ole lapselle myöskään yhtä looginen kuin ensimmäisen aseman sormijärjestys otelaudan alussa.

### 3 SOITON OPPIMINEN

Soiton oppiminen vaatii lapselta motorisia sekä kognitiivisia taitoja. Instrumentinsoitossa täytyy liikuttaa sormia sekä käsiä oikeaan aikaan ja oikeaan suuntaan, jolloin siinä toteutuu liikkeen yhdistyminen tavoitteeseen (Nikkanen 2017, 14). Pienten lihasten hallintaa kutsutaan hienomotoriikaksi. Hienomotorisia toimintoja ovat esimerkiksi kengännauhojen solmiminen, piirtäminen tai ruokailuvälineiden käyttö (Riittinen & Kajaous 2020). Soittaminen on siis kummankin käden otteita ajatellen hienomotorista työskentelyä. Vasemman käden työskentelyssä tämä toteutuu esimerkiksi sormien eriyttämisessä ja nostelussa otelaudalta, ja oikeassa kädessä jousen kannattelussa sormien pienten lihasten avulla. Jotta toiminta on hienomotorista, siihen täytyy liittyä myös silmä-käsi-koordinaatiota näppäryyden ja tarkkuuden lisäksi (Nikkanen 2017, 17).

#### 3.1 Näppäily ja huiluäänet

Viulunsoitto aloitetaan usein näppäilystä ja huiluäänistä. Näppäilyn kautta on helppo opettaa myös viulun käsittelyä: kieltä tulee koskettaa pehmeästi mutta topakasti, sillä liian hento kosketus ei aiheuta ääntä ja liian kova kosketus ei soi, on soittimelle huonoksi ja saattaa jopa vähän sattua. Näppäilyn aloituksessa on hyvä huomioida myös hyvät, ergonomiset asennot käsille. Kuulan (2019) mukaan oikean käden asennossa on hyvä huomioida peukalon lepääminen pyöreänä otelaudan reunaan, mikä avartaa otetta. Pyöreä peukalo valmistelee tunnetta siihen, kuinka myös jousiotteessa peukalon kuuluu olla pyöreänä.

Näppäilyn avulla voidaan myös keskittyä lapsen kanssa intonaation harjoitteluun ilman, että pitää vielä keskittyä jousen kanssa työskentelyyn. Esimerkiksi Colour Strings -menetelmä aloittaa soiton näppäilystä, jonka ohella harjoitellaan lapsen kanssa jousiotetta ilman viulua. Näin vasemman käden sormien liikeradoille annetaan aikaa ja tilaa kehittyä sekä muovautua hieman luontevamman tuntuiseksi.

Jotkin viulukoulut, kuten esimerkiksi Colour Strings ja Suomalainen viulukoulu aloittavat vasemman käden soittoharjoitukset huiluaänistä. Huiluaänet ovat hyvä tapa aloittaa vasemman käden soittaminen, sillä tällä voidaan ehkäistä heti alkuunsa puristusotteet. Huiluaänen saa viulusta, kun asettaa vasemman käden sormen keveästi kielen pinnalle painamatta sitä pohjaan. Mäntylä (2022) käyttää huiluaäniä myös siitä syystä, ettei niiden kanssa tarvitse vielä miettiä intonaatiota. Näin ei tarvitse jousenkäytön ja äänen kvaliteettia harjoitellessa vielä harjoitella puhtautta ensimmäisessä asemassa.

### 3.2 Laulaminen ja loruttelu

Lapsille laulaminen on luonnollista, lukuun ottamatta erikoistapauksia. Pienenä äänen sävelkorkeuksia ja rytmiä muutellen lapsi ottaa kontaktia ja herättää vanhempansa huomiota. Tämä äänenkorkeuksien ja rytmitysten muuntaminen on vain pienen askeleen päässä laulamisesta. Laulaminen on kuin mitkä tahansa muutkin lapsen taidot: jos niitä ei harjoiteta niin ne eivät kehity samalla tavalla kuin taidot, joita kehitetään. Sekä laulaessa että viulunsoitossa sävelaskeleiden kuuleminen, erottaminen ja soittaminen vaativat sävelpuhtautta. (Lindeberg-Piironen 2017.)

Aloittelevan viulistin kappaleet eivät ole kovin pitkiä, sillä muuhun liikkeeseen verraten soittoasento on epäluonnollinen ja erikoisia lihaksia käyttävä asento, eikä varsinkaan lapsi jaksa välttämättä kovinkaan pitkään kannatella soitinta. Tämän vuoksi laulun avulla harjoittelemisen voi olla todella hyödyllistä, kun soittoasennosta tarvitaan taukoja muutenkin. Kappaleeksi voi siis valita jonkun, jonka melodian lapsi pystyy laulamaan sanoilla, ja kappaleesta voi tehdä säkeistömallisen. Joka toisen säkeistön lapsi soittaa ja joka toisen laulaa. Tällöin viulun voi laskea aina laulusäkeistön ajaksi alas, jolloin kehon voi rentouttaa.

Laulun lyhyys on siinä mielessä hyvä, että varsinkin 3–4-vuotiaan keuhkojen kapasiteetti ei riitä pitkiin laulunlurituksiin. Hienomotoriikan kehittyessä kappaleiden tempot ovat myös hitaahkoja, kuten myös äänten vaihdot sorminäppäryyttä harjoitellessa. Kappaleen lyhyys ja sävelkuvioiden rauhalliset vaihdot ovat myös äänielimistön kehityksen kannalta välttämätöntä pienen

oppijan kanssa. Pieni lapsi ei välttämättä pysty tämän vuoksi laulamaan peräkkäin montaa, useasti vaihtuvaa erilaista säveltä. (Krokfors 2017, 148.)

Mäntylä (2022) käyttää lauluja sekä loruja todella paljon etenkin viulunsoiton alkutaipaleella, kun soitetaan vasta vapailla kielillä. Hänellä ajatus lähtee siitä, että ensin korvassa on laulu, ja sen jälkeen sitä lähdetään etsimään viulusta. Hän käyttää laulua myös sillä tavalla, että laulu ei välttämättä tule koskaan sellaisenaan soitettua viulusta, vaan välillä saattaa olla laulu pääroolissa, ja viulusta soitetaan jokin pieni säestystyyppinen näppäilyosio laululle. Tämä säestys voi olla vaikka vain perussykkeessä vapaiden kielten soittoa. Mäntylä sanoo hyvin, että sekin on kuitenkin musisointia.

Loruttelun avulla voidaan opetella myös perus- sekä sanarytmiä. Soittimen käyttö loruttelun yhteydessä auttaa luomaan laajempaa musiikillista ulottuvuutta, ja lorujen avulla kappaleita voidaan varioida ja kerrata lähestulkoon loputtomasti. Lorujen ja laulujen sanoilla voidaan harjoitella myös muun muassa dynamiikkoja ja tempoja ottamalla sanoihin niitä kuvaavia liikkeitä tai vaikkapa eläimiä. Toteutuksessa on kuitenkin hyvä ottaa huomioon, ettei loru tai laulun sanat ole liian pitkiä ja monimutkaisia, jolloin sen ulkoa muistamisesta tulee liian haastavaa sen palvellakseen tarkoitusta. (Lindeberg-Piironen 2017, 37.)

### **3.3 Toistot**

Musiikin opettelussa toistot ovat hyvin tärkeitä. Asioiden toisto ja kertaus ovat myös lapsesta mielekkäitä ja tuottavat hänelle onnistumisen iloa. (Lindeberg-Piironen & Ruokonen 2017, 95–96.) Kun soittoon otetaan siis uuden opeteltavan lisäksi mukaan vanhan toistamista tai uutta asiaa kerrataan tarpeeksi usein, lapsi saa siitä onnistumisen kokemusta. Kannattaakin siis ottaa huomioon, että vaikka itsestä toiston ja kertaamisen määrä saattaa tuntua puuduttavalta ja turhalta, on se erittäin tärkeää lapsen oppimisen kannalta. Toistoja voi myös aina varioida, lähes loputtomiin, kuten esimerkiksi vaihdella dynamiikoita ja rytmityksiä.

Toistojen kautta saadaan liitettyä lapsen oppima myös kognitiivisen muistin lisäksi lihasmuistiin, jolloin lapsen ei tarvitse keskittää enää yhtä paljon



energiaansa liikkeiden suorittamiseen. Kun samaa liikettä toistaa useasti ja pidemmällä aikavälillä, syntyy muistijälki, jonka johtaa taidon automatisoitumiseen ja sen siirtymiseen lihasmuistiin (Kaarle 2016,15).

### **3.4 Temperamentit ja musiikilliset taustat**

Kuten kaikilla oppijoilla, lapsilla temperamentit ja musiikkitaustat vaikuttavat vahvasti siihen, mistä opetuksessa lähdetään liikkeelle ja miten edetään. Temperamentti tarkoittaa jokaisen yksilöllistä, synnynnäistä ja tyypillistä tapaa käyttäytyä ja toimia. Jokaisen oma temperamentti toimii pohjana oman persoonallisuuden kehittymiselle. Musiikillisella taustalla taas tarkoitetaan lapsen kokemusta musiikin kanssa.

Esimerkiksi ne lapset, joilla on taustaa jo musiikkileikkikoulusta, hallitsevat usein ainakin rytmittelyä ja perussykettä sekä tuntevat laulunopetteluun kautta kappaleen oppimisen perustan. Musiikillisiin lähtökohtiin liittyy myös musiikin merkitys lapsen kotona ja vaikkapa perheen harrastuneisuus. Lähtökohdista huolimatta kaikilla lapsilla on ehdottomasti samat mahdollisuudet kehittyä soittoharrastuksen parissa. Parhaiten tämä toteutuu kuitenkin sillä tavoin, että katsotaan jokaisen oppijan kanssa yhdessä tämän lähtökohdat ja valmiudet, joista lähdetään kehittämään musiikillista polkua viulunsoiton parissa. Musiikillisten lähtökohtien lisäksi on hyvä huomioida myös lapsien kehityserot.

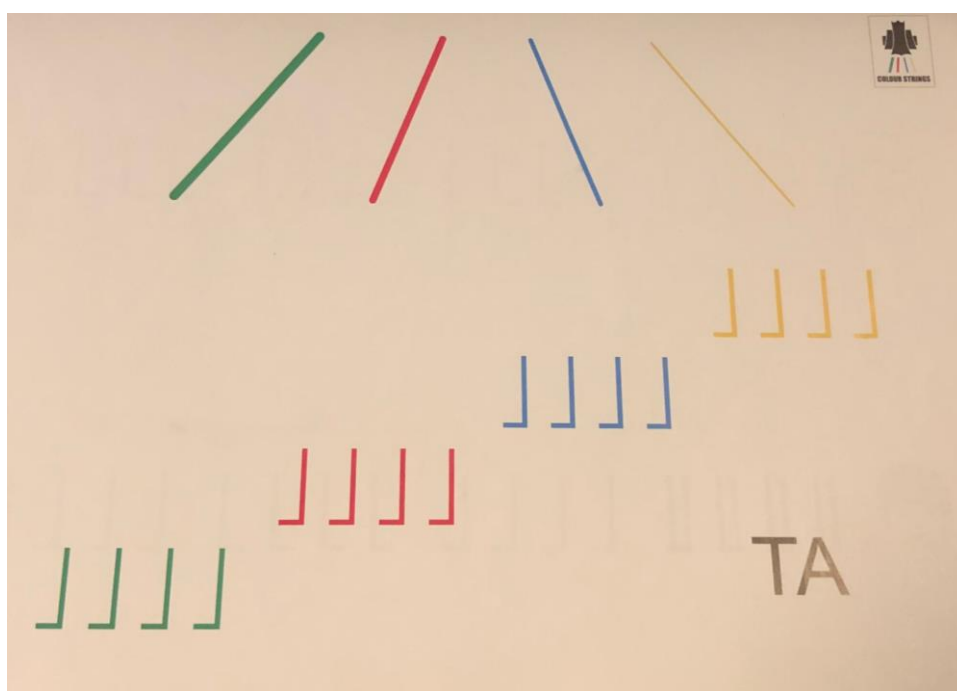
Kuten aiemmassa luvussa soittoasennosta on mainittu, on tärkeää, että opettaja pääsee kokeilemaan lapsen käsien rentoutta, jottei turhaa ja liikaa puristusta pääse syntymään. Onkin siis hankalaa, jos lapsella onkin toiveena, ettei opettaja saa koskea häneen. On tärkeää kunnioittaa lapsen omaa toivetta koskemattomuudesta, mutta se voi olla opettajalle hyvin hankalaa, kun ei pääse avustamaan kädestä pitäen joitakin asioita lapsille.

Mäntylä (2022) kertoo myös törmänneensä muutamaan otteeseen sellaiseen haastavaan tilanteeseen, jossa oppilas on käynyt soitinkarusellissa kokeilemassa viulua tai käynyt jollakin kesäleirillä, ja kokee, että osaa jo soittaa. Lapsi ei ole tällöin ollut halukas etenemään opettajan toivomalla vauhdilla vaan on kokenut,

että esimerkiksi jousiharjoitukset ilman jouta ovat ihan joutavia, sillä lapsella on jo kokemus ja osaamisen tunne jousen käsittelystä. Näissä tilanteissa täytyy opettajana itse välillä kovasti pohtia, kuinka lähestyä tilannetta, ja koettaa löytää kompromissia lapsen toiveiden ja omien pedagogisten tavoitteidensa väliltä.

### 3.5 Colour Strings-metodi

Sekä Aho-Erola (2022) että Mäntylä (2022) käyttävät 3–6-vuotiaiden viuluoppilaiden kanssa nuotinlukuopetuksessa Colour Strings -materiaalia. Metodi perustuu Kodaly-menetelmään, jonka kulmakiviä ovat se, että kaikki voivat oppia laulamaan ja kaikilla on oikeus musiikin tekemiseen (Voima 2020). Colour Strings -materiaalin ja metodin on tuonut Suomeen Géza Szilvay. Colour Strings -metodissa lähdetään liikkeelle siitä, että jokaiselle kielelle on omat värinsä, hahmonsä ja oma korkeutensa verraten muihin väreihin. G-kieli on vihreä, D-kieli punainen, A-kieli sininen ja E-kieli keltainen. Suhteessa toisiinsa kielet sijoittuvat paperilla alhaalta ylöspäin lukien G, D, A ja E. Jokaisella kielellä on myös oma hahmonsä; G-kieli on karhukieli, D-kieli isäkieli, A-kieli äitikieli ja E-kieli lintukieli. Kaikki nämä auttavat loogisesti ymmärtämään kielten järjestystä sävelkorkeudellisesti ja karaktäärisesti. Kuvassa numero 2 on esimerkkikuva ensimmäisestä Colour Stringsin kirjasta. Kuvassa erottuvat kielten värit ja korkeustasoerot.



KUVA 2. Colour Strings -metodin nuottiesimerkki, jossa näkyvät kaikki äänten värit ja korkeustasot. (Szilvay 1977, 7.)

Materiaalien mukaisesti edetessä tulee jossain kohtaa mukaan nuottiviivasto, jolla värit ovat vielä mukana, ja lopulta värit putoavat kokonaan pois, jolloin jäljelle jää vain perinteinen nuottikirjoitustapa, johon lapsella on tällä tavalla kehittynyt lukutaito. Aho-Erola (2022) ja Mäntylä (2022) kummatkin kokevat, että Colour Strings -metodin kautta nuotinluku ja musiikinteoria tulee hyvin luontevasti, ja se on suunniteltu juuri lasten opetukseen ja näin ollen soveltuu parhaiten nuotinluvun aloitusmateriaaliksi 3–6-vuotiaiden lasten opetuksessa.

### **3.6 Suzuki-metodi**

Suzuki-metodi on toinen yleinen metodi, jota käytetään pienten oppilaiden alkuopetuksessa. Jotta voi kutsua itseään Suzuki-metodin opettajaksi, täytyy käydä Suzuki-koulutuksia, mutta epävirallisesti Suzuki-materiaaleja saa käyttää, kunhan ei anna itselleen virheellistä, virallista titteliä.

Suzuki-menetelmässä käytetäänkin aktiivisesti lapsen vanhempia osana soittoharrastusta. Ainakin yksi lapsen läheisistä aikuisista, mutta yleensä koko perhe, osallistuu harrastukseen. Menetelmässä koetaan, että pienen lapsen harrastus on mahdollista vain opettajan ja lapsen vanhempien läheisellä yhteistyöllä, sillä aikuinen opastaa kotona lasta opettajan ohjeiden mukaisesti. Menetelmän tähtäin on kasvattaa lapsesta musiikin avulla harmoninen ja tasapainoinen ihminen, jonka yhtenä persoonan osana musiikki toimii. (Suomen Suzukiyhdistys n.d.)

Aho-Erola (2022) on käyttänyt myös opetusmateriaalina Kerstin Wartbergin Intekst -opetusvideoita. Opetusvideoilla on kuvattu erilaisia soittoasentoon ja soittoon liittyviä tehtäviä, joita oppilas voi kotona tehdä videon perässä. Vaikka videot ovat englanniksi, ne on suunniteltu sillä tavalla, että lapsen on helppo seurata ilman sanallista ohjeistusta. Videot on suunnattu Suzuki-metodin mukaisesti viuluoppilaan vanhemmille, jotka osaavat sanallisesti auttaa lasta

tarvittaessa. Videot löytyvät vuosimaksun takaa, mutta Aho-Erola on kokenut ne niin hyödyllisiksi, että hänestä vuosimaksu on todella reilu hinta videoille.

## 4 LEIKILLISYYS

Lapsen kanssa työskennellessä on tärkeää ottaa huomioon lapsen maailma. Siihen kuuluvat leikki ja mielikuvitus, joita lapsi käyttää myös tapana oppia ympärillä olevasta maailmasta. Anne Lindeberg-Piiroinen ja Inkeri Ruokonen kiteyttävät artikkelissaan hyvin lapsen oppimisesta:

”Kaikki lapsen musiikillinen oppiminen tapahtuu leikin ja keksimisen kautta.”  
(Lindeberg-Piiroinen & Ruokonen 2017, 95.)

Myös Aho-Erola (2022) mainitsee merkittävimpänä tekijänä 3–6-vuotiaiden viulunsoitonopetuksessa leikillisyyden. Hän kokee, että kaikki opetettava täytyy myydä lapselle leikin kautta, jotta lapsen mielenkiinto pysyy yllä. Leikillisuus näkyy mielestäni kaikessa viulunsoitonopetuksessa pienten oppilaiden kanssa. Kaikki jousi- ja sorminäppäryyttä kehittävät tehtävät saa myytyä oppilaille hauskoina, kun niihin liittyy jonkin mielikuvan tai pelin.

### 4.1 Hahmo

Esimerkiksi pehmolelulla tai käsinukella voi tuoda paljon hyvää lapselle soittotunnille. Hahmolla voi olla lapselle tärkeä rooli tunnin kulussa, se voi vaikkapa tuoda tuntiin lisää struktuuria toivottamalla lapsen tervetulleeksi ja sanomalla hyvästit tunnin lopussa. Nukke voi tuoda turvaa pienelle lapselle, kun tunnille tullessa vastassa on aikuisen opettajan lisäksi mielikuvituksellinen, ystävällinen hahmo. Lelut ovat luonteva osa lapsen maailmaa, joten hahmosta voi olla myös paljon apua vaikkapa ujon lapsen rohkaisemisessa. Lapsesta voi tuntua helpommalta vastaila lelun kysymyksiin, sillä saattaa tuntua enemmän vertaiselta kuin aikuinen, jonka maailma ja elämä ovat hyvin erilaisia kuin lapsen. Lapsella ei myös välttämättä ole elämässään ollut kovin paljoa tilanteita, joissa jäisi yksin ilman omaa, tuttua aikuistaan uuden aikuisen kanssa. Tilanne saattaa olla siis kovin jännittävä, minkä vuoksi turvallinen hahmo voi olla todella hyödyllinen.

Jos pehmolelu tai nukke otetaan opetukseen mukaan, opettaja ei saa hylätä tai muuttaa hahmoa yhtäkkiä. Se voi olla lapsen mielessä ihan yhtä oikea ja elävä

henkilö kuin opettajakin, ja onkin tärkeä kunnioittaa lapsen näkemystä. Hahmon täytyy pysyä positiivisena ja tukea sekä turvaa tuovana, vilpittömänä välineenä. On siis tärkeää, että opettaja miettii hahmon roolia ennen sen tuomista osaksi tunteja ja pohtii, millainen hahmo on. (Lindberg-Piironen, Ruokonen ja Pansu 2017, 366.)

#### **4.2 Mielikuvituksellisuus, tarinat ja mielikuvat**

Mäntylä (2022) sanoo, että hänelle 3–6-vuotiaiden opetuksessa korostuu entisestään mielikuvituksellisuus ja sadun maailma, vaikka ne ovat tietysti mukana vielä vanhempienkin lasten opetuksessa. Hän sanoo, että mielikuvituksellisuus liittyy vahvasti lapsen keskittymiseen, kun viulun kanssa ei jakseta vielä olla samalla tavalla kuin hieman vanhempi oppilas jaksaisi. Anne Lindeberg-Piironen (2017, 51) sanookin hyvin artikkelissaan:

”Mielikuvituksen avulla on hauskaa sitoa asiallinen tieto ja omaksumista ja oppimista helpottavat mielikuvat.” (Lindeberg-Piironen 2017, 51.)

Koen, että mielikuvilla ja tarinoilla saadaan lapsi myös muistamaan paremmin. Esimerkiksi jousikäden otetta opetellessa lapsen saattaa olla hyvin vaikea muistaa tiettyjä sormia, joista puhutaan. Kun otteeseen liittää jonkin tarinan tai mielikuvan, voi lapsi muistella otetta tarinan kautta eikä ote ehkä tunnu enää niin monimutkaiselta. Olen observoimassa käydessäni ja ammattiopinnoissani itse käyttänyt esimerkiksi jousiotteesta mielikuvana pupua. Tässä mielikuvassa ensin tehdään ilman jousta peukalosta, nimettömästä ja keskisormesta pupun naama, ja nostetaan pupun korvat, eli etusormi ja pikkurilli pystyyn. Kun ote siirretään jouseen, laskee pupu toisen korvansa, eli etusormensa, lepäämään jousen puulle, kun taas toinen korva jää pyöreänä jousen päälle kuuntelemaan.

Lapsen kanssa työskennellessä on hyvä antaa myös lapselle tilaa käyttää luovuuttaan ja osallistaa hänet mukaan tarinoiden ja skenaarioiden kehittämiseen. Oman tarinan tai laulun kehittäminen on ainutkertainen luova tapahtuma, jossa yhdistyvät älylliset toiminnot, mielikuvitus ja tunne. Luovuuden lisäksi lapsi saa kokemuksen kuulluksi tulemisesta joka harjaannuttaa hänen

vuorovaikutustaitojansa. Kun lapsella on kokemus siitä, että häntä kuunnellaan, hän samalla oppii kuuntelemaan muita vastavuoroisesti. (Lindeberg-Piironen 2017, 180.)

### 4.3 Pelillisuus

Pelillisyyttä voi käyttää sekä mielenkiinnon ylläpitoon että lapsen leikilliseen haastamiseen. Yhtenä esimerkkinä voi käyttää yleistä harjoitusta, jota käytetään jousikäden sorminäppäryyden kehittämiseen, eli oikean käden sormien avulla jousen puun kiipeämistä ylös ja alas ilman vasemman käden apua. Parhaimmillaan voi käydä niin, että lapsi intoutuu kilpailun kautta harjoittelemaan asiaa kotona ahkerasti, jotta seuraavalla tunnilla voisi voittaa opettajan. Näin saadaan juksattua oppilasta tekemään toivottua harjoitusta kotona mutta myös kehittymään nopeaa vauhtia.

Aho-Erola (2022) käyttää tällaista leikkimielistä kilpailua myös lapsen kanssa sillä tavalla, että hänellä on käytössä kaksi eri pelimerkkiä, toinen lapselle ja toinen itselleen. Pelimerkit asetetaan pöydälle vierekkäin, ja aina, kun lapsi onnistuneesti suorittaa jonkin tehtävän, lapsi saa liikuttaa omaa pelimerkkiään eteenpäin. Jos tehtävä ei onnistu, Aho-Erola liikuttaa omaa nappulaansa eteenpäin. Tässä tietysti huomiona se, että tehtävät ovat lapselle soveltuvia eivätkä tietenkään liian vaikeita, jotta lapselle syntyy onnistumisen kokemuksia, eikä hän lannistu.

Viulukouluissa kuten Viuluni Soi (2005) ja Tiina Kaukiaisien Pelle Pelikaani -viulukoulusarjasta löytyy myös kortteja, joissa on kuvitettuna jokin viulunsoittoon liittyvä tehtävä. Tehtävänä saattaa olla vaikkapa koko lasinpyyhkijä, jolloin keikautetaan jouta isossa kaaressa ranteen pyöryksellä puolelta toiselle. Tein oman neljävuotiaan viulun harjoitusoppilaani kanssa paljonkin tällaisia korteissa olevia tehtäviä. Hän sai summanmutikassa valita kortteja pussista, joihin olin tehtäviä laittanut. Tehtävien lisäksi olin laittanut pussiin myös pelikortteja hänen soittamistaan lyhyistä kappaleista. Itse kävin läpi oppilasta varten eri viulukoulujen kortteja ja valikoin niistä oppilaalleni sopivimmat, häntä eniten kehittävimät tehtävät, ja tein hänelle kortit itse.

Olen myöhemmin käyttänyt kortteja myös sijaistaessani, mutta yritän valita mahdollisimman tarkasti kortit, joita käytän sijaistustunneillani, sillä osa korttien tehtävistä oli todella yksilöllisiä tätä harjoitusoppilastani ajatellen, jota varten kortit tein. Tietysti pedagogista improvisointia käyttäen monista korteista keksii muitakin harjoituksia kuin vain tarkalleen ne, joita varten olin kortin alun perin luonut. Esimerkiksi kortti, jossa on kuvana ja tekstinä dinosaurus, tarkoitti oppilaani kanssa hänen soittamaansa kappaletta Dinosaurus suuri, mutta sijaistaessani olen käyttänyt samaa korttia tarkoittamaan suuren, matalan äänen luontia viulusta.



## 5 KESKITTYMISKYKY

Alle kouluiäisen lapsen keskittymiskyky on huomattavasti erilainen kuin koululaisen. Koulussa keskittymistä opetellaan ja oppituntimainen rakenne tulee tutuksi. Varsinkin alle eskari-ikäisillä lapsilla on paljon eroja keskittymiskyvyssä ja ryhmässä osana olemisessa, sillä toiset ovat jo pitkään harjoitelleet näitä taitoja päiväkodissa (Lindeberg-Piiroinen & Ruokonen 2017, 63). Mäntylä (2022) huomauttaa myös, kuinka lapselle viulun kanssa oleminen voi fyysisestikin olla tottumisen paikka.

Tuntien pituudesta Mäntylä (2022) kokee, ettei pitäisi alle 20 minuutin yksityistunteja vaan ottaisi mieluummin vaikka 30 minuuttia tunnin pituudeksi. Hän kokee, että 20 minuutissa saa kyllä jo oppilaan kanssa asioita aikaiseksi, ja varsinkin vasta aloittelevan, ihan pienen oppilaan kanssa se on jo jokseenkin riittävä tunnin pituus. Tuntien tauotuksesta Mäntylä mainitsee, että hän käyttää esimerkiksi taukojumppaa, jolloin viulun ylhäällä pidosta saadaan oivia taukoja ja lapsi saa kehoonsa muuta liikettä. Hän sanoo myös, että käy kaikkien oppilaidensa kanssa yksilöllisesti lähtökohdat instrumenttiopintoihin. Tämän avulla hän pystyy jokaisen kanssa rytmittämään soittotunnit siten, että soittoa ja kaikkea muuta on sopivissa määrin. Taukojumpan lisäksi hän mainitsee, että soittotauoilla voidaan tehdä oppilaiden kanssa ihan kaikennäköisiä musiikin perusteisiin liittyviä harjoitteita oppilaan musiikillista kehitysvaihetta seuraten, esimerkiksi perussykeharjoitteita.

Myös Aho-Erola (2022) toivoisi, että tapaamisia olisi useammin kuin kerran viikossa. Hän on itse jakanut pienten oppilaidensa 30 minuutin tuntiresurssin kahteen 15 minuutin tuntiin viikossa. Hän ei Mäntylän (2022) tapaan koe, että 15 minuuttia olisi riittävä aika opetukselle, mutta valitsee mieluummin tavata lapsen kanssa useammin kuin pitäisi pidemmän tunnin kerran viikossa.

Tuntien suunnittelussa Mäntylä (2022) käyttää enemmänkin pääpiirteisiä ajatuksia siitä, mitä haluaisi tunnin aikana saada käytyä läpi. Tunnilla hän seuraa, josko jotakin asiaa jäädään harjoittelemaan vähän pitemmäksi aikaa tai jos tarvitseekin palata vielä johonkin vanhaan asiaan uudelleen. Mäntylä käyttää

paljon pedagogista improvisointia tarkkaillen lapsien päivän vireystilaa ja motivaatiota. Hänestä aina voidaan käyttää tarvittaessa enemmän aikaa johonkin muuhun kuin mitä on itse ajatellut.

Oppimistilalla on myös paljon merkitystä lapsen keskittymiskykyyn. Lapsen työ on kokeilla ja kokea. Jos tila on täynnä soittoon kutsuvia soittimia, avoimia ovia ja pulpetteja, joiden päälle kiipeillä tai alle piiloutua, on lapselle luonnollista lähteä niiden luo. Opetusluokkaa ei aina ole mahdollista valita tai sen kummemmin valmistella, mutta apuvälineenä tähän voivat olla esimerkiksi ryhmäopetuksessa jokaiselle omat seisoma- tai istuma-alustat, jotka on asetettu luokkatilaan jo valmiiksi oppilaita varten. Tämä vaatii sen, että tunnin pelisäännöissä on käyty läpi se, miten toimitaan, kun alustat on laitettu lattialle esille. Toki temppu toimii myös yksilöopetuksessa suuressa, virikkeellisessä tilassa. (Huhtinen-Hildén 2017.)

## 6 VIULURYHMÄOPETUS

Ryhmäopetuksessa on varsinkin kustannuksellisesti paljon hyötyjä: vanhemmille lapsen ryhmäopetus ei ole yhtä hintavaa, ja ryhmätunnit ovat oppilaitokselle halvempia järjestää, sillä opettajan työaika ei ole yhtä pitkä. Muita syitä ryhmäopetuksen suosioon ovat lapselle sosiaalisten suhteiden luonti sekä se, ettei lapsen soittoinnosta olla varmoja. Ryhmäopetuksessa lasten taustat saattavat vaihdella paljonkin. Lindeberg-Piironen ja Ruokonen (2017, 63) summaavatkin hyvin artikkelissaan lapsen kehitystasojen eroista:

”...on huomattava, että lapsen ikä ja kehitystaso eivät välttämättä vastaa toisiaan, vaan jokainen lapsi kasvaa ja kehittyy yksilöllisesti, oman aikataulunsa ja edellytystensä mukaisesti.” (Lindeberg-Piironen & Ruokonen 2017, 63.)

Mäntylä (2022) sanoo, ettei missään nimessä aloittaisi soitonopetusta pelkästään ryhmäopetuksella. Hänestä ryhmäopetuksella on paljon etuja, mutta ryhmätunneilla hän ei koe, että hänellä olisi aikaa auttamaan jokaista lasta esimerkiksi soittoasentojen kanssa riittävän hyvin. Hän onkin sitä mieltä, että ryhmäopetus on valtavan hyvä lisä, mutta kokee, että edes jonkinlainen yksilöllinen tunti viikossa olisi tärkeää oikeanlaisten asentojen kehityksen vuoksi.

Aho-Erola (2022) mainitsee yhdeksi ryhmäopetuksen tärkeimmiksi kulmakiviksi yhdessä tekemisen ja yhteismusisoinnin. Hän kokee, että yhteissoitto on musiikkiharrastuksessa niitä parhaimpia puolia, joten hänestä ryhmätunnit ovat ihania. Lapset nauttivat myös siitä, kun pääsevät toimimaan yhdessä omanikäisten soittotovereiden kanssa. Aho-Erola myös totesi, että hänestä ryhmätunnit sallivat hieman monipuolisemman lähestymisen soittoon, sillä ryhmätunneille pystyi keksimään hieman erilaista tekemistä kuin oppilaiden omille tunneille, esimerkiksi kehorytmien käyttöä.

Jokaisella oppilaalla ryhmässä on oma temperamenttinsa, omat luonteenpiirteensä ja oppimistapansa. Ryhmätoimintaa suunnitellessa olisi tärkeää mieltää jokainen ryhmä ainutlaatuiseksi, sillä jokainen oppija ryhmässä on omanlaisensa ja erityinen, mikä muodostaa ryhmästä joukon erityisiä ja ainutlaatuisia oppijoita. Ryhmää on näin helpompi ymmärtää, ja tuntisuunnitelmia

helpompi tehdä toimiviksi. Jokaisessa ryhmässä on erilaiset tavoitteet ja erilaiset polut, miten tavoitteisiin päästään, vaikka eri ryhmien suunnitelmat kulkisivatkin rinnakkain samoja asioita kohti. (Huhtinen-Hildén & Pantsu 2017, 383–385.)

Harvoin on viuluryhmiä joissa kaikki soittoharrastuksen aloittaneet olisivat samanikäisiä, tai heidän musiikkitaustansa olisivat täsmälleen samanlaisia. Mäntylä (2022) huomauttaa myös, etteivät oppilaat myöskään etene ryhmässä samalla vauhdilla, minkä vuoksi on tärkeää, että kaikilla on myös omat yksityistunnit, joilla käydään läpi jokaisen oppilaan omia asioita. Hän kokee myös, että ryhmää oppii myös tuntemaan ihan samalla tavalla, kun lapsia kohtaa myös kahden kesken viikon aikana. Kahdenkeskeinen tutustuminen oppilaiden kanssa auttaa häntä opettajana, kun hän tietää, miten lapset soittavat ryhmätuntien ulkopuolella, sillä ryhmätunneilla ei pysty kaikkea näkemään tai kuulemaan.

On tärkeää, että ryhmäopetuksessa luodaan selkeästi yhteiset pelisäännöt heti opetuksen aloituksessa ja ne sanelevat yhteiset tavat toimia.

”Pelisääntöjen on oltava yksinkertaiset ja helposti noudatettavissa, jotta jokainen lapsi halutessaan pystyy toimimaan oikein.” (Lindberg-Piironen, Ruokonen ja Pantsu 2017, 364.)

Vaikka osa säännöistä tulee tietysti opettajalta, voi joistakin säännöistä keskustella ja neuvotella lapsien kanssa. Oppilaille tulee arvostettu ja yhdenvertainen olo, kun he saavat osallistua sääntöjen laatimiseen. Esimerkiksi turvallisuuteen ja tunnin toimivuuteen vaikuttavat säännöt tulee ehdottomasti tulla opettajalta itseltään. Turvallisuuteen liittyy myös fyysisen turvallisuuden lisäksi henkinen turvallisuus. Säännöt tulisi kuitenkin sopia heti ensimmäisellä tunnilla, jotta niistä ei tule epäselvyyksiä ja lapsilla on mahdollisuus toimia niiden mukaisesti. Sääntöjen lisäksi on tärkeää, että käydään läpi, miten käy, jos sääntöjä ei noudatetakaan. Tämä auttaa sääntöihin sitoutumiseen. Joitain sosiaalisia sääntöjä on myös hyvä käydä läpi, sillä lapset eivät välttämättä ymmärrä kaikkia sosiaalisia, sanomattomia sääntöjä. (Huhtinen-Hildén 2017.)

Mitä tulee erityisesti viulunsoiton ryhmäopetukseen, on tärkeää, että opettajalla on jokin keino saada oppilaiden huomio. Usein uusien ohjeiden jälkeen lapsilla

on kova tarve ja halu päästä kokeilemaan ja soittamaan itse, eivätkä he välttämättä hahmota, että häiritsevät tunnin kulkua. Sama pätee soiton päättämiseen yhtä aikaa.

Yksi tekniikka, jota olen nähnyt käytettävän myös esimerkiksi Näppärikursseilla, jolla soitetaan valtavana porukkana yhdessä, on se, että ohjaaja laittaa jousen pään päälle ja lasten tulee tehdä perässä. Näin saadaan jouset irti kielistä ja lapsen keskittyminen siirtyy opettajaan. Jousen nostosta pään päälle voi tehdä myös kisan; kuka ehtii ensimmäisenä laittaa jousen pään päälle? Asiasta voi siis tehdä pelillisen ja hauskan lapsille, jolloin sitä on paljon mielekkäämpää noudattaa. Tätä voi myös soveltaa kappaleissa pitempiin taukoihin ja välisoittoihin, jolloin lapselle saattaa syntyä kuva hiljaisuudesta osana musiikkia.

## 7 MOTIVAATIO

Motivaatio on selitys kysymykseen miksi. Kun oppilas on motivoitunut, hän ottaa herkemmin vastaan haastavampia tehtäviä sekä suoriutuu niistä paremmin. Karkeasti motivaation voi jakaa kahteen osaan, sisäinen ja ulkoinen. Sisäisessä motivaatiossa oppija osallistuu oman tahtonsa, halunsa, sekä itsensä vuoksi, kun taas ulkoisessa motivaatiossa osallistuvuus perustuu palkintoon tai pakotteeseen. (Aholainen & Pajunen 2018, 17.)

Soittoharrastuksessa, joka vaatii myös itsenäistä aherrusta kotona, on äärimmäisen tärkeää, että motivaatio pysyy yllä. Soitto ei jokaisella kehityksen asteella voi aina olla helppoa ja kuulostaa hyvältä, mutta musiikin ilo ja palo pitäisi pysyä jatkuvasti taustalla mukana. Alkuvaiheessa onkin siis tärkeää, että lapsen kokemukset soittotunneista ovat myönteisiä ja positiivisia. Tärkeää on myös se, että oppilaalla on tunne, että opettaja pitää hänestä ja että vuorovaikutus opettajan kanssa on lämmينhenkistä ja läheistä. Ketään ei voi pakottaa musiikista innostumaan, joten onkin opettajan tehtävä yrittää sytyttää oppilaassa into musiikkiin. Aina se ei tietenkään onnistu, eikä se kuvasta opettajan epäonnistumista, saati sitten opettajan pedagogisia taitoja. Opettajan tehtävä on kuitenkin yrittää välttää ikävien kokemusten syntymistä sekä yrittää herätellä lapsen sisäistä motivaatiota musiikkia kohtaan. (Anttila 2004.)

Sekä Aho-Erola (2022) että Mäntylä (2022) kokevat, että sopiva määrä haastetta pitää yllä oppilaiden motivaatiota. Soitettava materiaali pitää olla riittävän haasteellista, mutta liian vaikeat tehtävät taas latistavat motivaation. Onkin haaste opettajalle, kuinka tasapainotella näiden kahden välillä ja löytää jokaiselle oppilaalle yksilöllisesti sopivat ohjelmistot ja harjoitteet.

### 7.1 Positiivinen palaute ja musiikillinen minäkuva

Positiivinen palaute on erittäin tärkeää pienten lasten opetuksessa. Onnistumisesta olisi tärkeä aina palkita lapsi. Onnistumisia voivat olla ehdottomasti myös soiton ulkopuoliset tunnilla tapahtuvat asiat. Esimerkiksi hetken odottelu rauhassa tai soittimen pakkaaminen ripeästi koteloon voivat olla

soitollisten onnistumisia, joista lasta voi kehua. Kun lapsi saa positiivista palautetta, hän tietää, että on toiminut oikein ja että näin tulisi toimia jatkossakin. (Lindeberg-Piironen, Ruokonen & Pantsu 2017.)

Oma näkemykseni on, että musiikinopetuksen tulisi aina ensisijaisesti palvella lapsen positiivisen minäkuvan ja minäpystyvyyden kehitystä, oli kyse sitten instrumenttiopinnoista tai musiikkileikkikoulusta. Kun tämä hyvään painottuva pohja on rakennettu, on paljon todennäköisempää, että lapsi palaa myöhemmin vaikkapa aikuisena musiikkiharrastuksen pariin, jos haluaa sen jossain kohtaa lopettaa. Elinikäinen positiivinen musiikkisuhde löytyykin usein musiikkiopistojen opetussuunnitelmien tavoitteista, kuten esimerkiksi Pirkanmaan (2019) ja Itä-Helsingin musiikkiopistossa (2018).

Vaikka tavoitteena onkin saada soitonoppija motivoitumaan sisäisesti, ei ulkoinen motivointi ole ollenkaan pahasta. Monet opettajat, myös Aho-Erola (2022) ja Mäntylä (2022) käyttävät esimerkiksi tarroja palkitakseen oppilaita. Kummatkin käyttävät tarroja erityisesti kotona harjoittelemisen motivointikeinona. He antavat tarroja, kun oppilaat ovat harjoitelleet tietyn määrän kotona, tai mitä pienempi oppilas, niin tarran saa harjoittelussa jo siitä, että viulu on kaivettu kotona esiin. Mäntylä käyttää tarroja palkintona pienten kanssa ihan vain jo tunnilla olemisesta.

## **7.2 Elämykset ja esiintymiset**

Elämyksiä ajatellessa mieleen tulee usein ensimmäisenä valtavat, upeat konsertit ja tapahtumat, joita pääsee seuraamaan. Elämyksellisyyttä voi kuitenkin tuoda tunneille paljon vähemmälläkin. Esimerkiksi luokan tunnelman virittäminen talvisena päivänä harsoilla ja jouluvaloilla pehmeäksi, hiljaiseksi tilaksi, jossa soi jotain hiljaista joulumusiikkia, voi tuntua lapsesta, että hän on astellut talven ihmemaahan.

Pienille soittajille esiintymiset voivat olla todella vahvoja elämyksiä. Vaikka joulu- ja kevätjuhlien ja konserttien tavoite saattaa olla melko suorituskeskeinen, niistä voi olla myös valtavasti iloa. Kaikennäköiset juhlat ovat kohokohtia arjen

uurastuksen keskellä, ja niillä on elämyksellinen merkitys sekä esiintyjille kuin yleisölle.

(Lindeberg-Piironen, Ruokonen & Pontus 2017.)

Olisi tärkeää, että oppilaalle opetettaisiin, että hyvä yritys on onnistuminen, vaikka kaikki ei esiintymistilaisuudessa menisikään ihan niin kuin on harjoiteltu. Mäntylä (2022) sanoo, kuinka esiintymiset jo itsessään ovat joillekin pelkästään jo palkitsevia ja motivoivia asioita. Esiintymisiä voi myös pitää välitavoitteina, joita kohti voidaan työskennellä. Niistä saa lapsille kiintopisteitä, joita varten voidaan tehdä pienempiä tavoiteaskelmia. Esimerkkinä Mäntylä käyttää kappaleen ulkoa opettelua jollekin tunnille.

### **7.3 Lapsen vanhempien kiinnostus ja osallisuus**

Käytän tässä osiossa sanaa vanhemmat, mutta vanhemman lisäksi kuka tahansa turvallinen, lapsen arjessa vahvasti mukana oleva aikuinen voi olla tässä roolissa. Mäntylä (2022) sekä Aho-Erola (2022) kokevat, että vanhempien osallisuus on tärkeä ja olennainen tuen muoto. Erityisesti kotiharjoittelussa vanhempien tuki ja sitoutuminen lapsen harrastukseen on todella tärkeää ja olennaista. Mäntylä rohkaisee ja neuvoo varsinkin pienten oppilaiden vanhempia esimerkiksi jousikäden ohjaamisen avustamiseen. Jos vanhempia ei oikein saa rohkaistumaan asentojen ja liikeratojen ohjaukseen, Mäntylästä olisi hyvä, että vanhempi olisi vaikka edes läsnä lasten harjoittelussa ja kuuntelee tämän harjoittelua. Hän sanookin hyvin, että harvoin varsinkaan pieni lapsi osaa itse pitää kirjaa tai muistaa, kuinka tärkeää säännöllinen harjoittelu on. Lapsen voi olla myös vaikeaa muistaa, mitä tunnilla on puhuttu, eikä hän ehkä aina ole ymmärtänyt samalla tavalla kuin vanhemmat sitä, mitä tunnilla on tehty.

Lapsen soittoharrastus usein vaatiikin vanhemmilta melkoista sitoutumista, varsinkin alle kouluikäisen lapsen kanssa. Lasta täytyy kuljettaa harrastukseen, ja usein opettajat toivovat myös, että vanhempi seuraisi lapsen tuntia mukana. Oman soittotunnin lisäksi hyvin usein on myös ryhmätunti, sekä näiden lisäksi saattaa olla silloin tällöin myös säästysharjoituksia ja esiintymisiä. Opettajan onkin siis hyvä pohtia, josko varsinkin säästysharjoituksia saisi jollain tavalla



yhdistettyä lapsen omaan soittotuntiin. Aloittelevien oppilaiden säestykset usein ovat melko simppeleitä, joten opettajan olisi hyvä ainakin harkita niiden säestämistä itse.

Anttilan (2004, 104) mukaan erityisesti lapsille on hyvin tärkeää, että lapsen vanhemmat ovat kiinnostuneet ja tukevat hänen musiikkiopintojaan. Positiivinen palaute lapselle tärkeiltä aikuisilta kehittää positiivista musiikillista minäkuvaa, jolla on valtava merkitys musiikkiopintojen edetessä. Positiivinen musiikillinen minäkuva on erittäin tärkeää lapsen sisäisen motivaation kehittymiselle.

#### **7.4 Positiivinen opettaja-oppilas-suhde ja ohjelmisto**

Vaikka viulupedagoginen tavoite on tietysti päällisin puolin opettaa lapselle viulunsoittoa ja musiikin perusteita, on hyvä pitää mielessä, että lapselle voi olla äärimmäisen tärkeää soitossa ihan vain se, että hän saa joltain muulta turvalliselta aikuiselta kuin vanhemmiltaan kahdenkeskeistä huomiota. Kehittää lapsen itsetuntoa positiiviseen suuntaan, kun hän kokee opettajan huomion kautta itsensä arvokkaaksi ja kiinnostavaksi. Mielestäni on tärkeää pitää opettaessa mielessä, että pienellä oppilaalla identiteetti ja minäpystyvyys vielä rakentuvat, ja opettajalla on mielestäni vastuu ja velvollisuus puskea niitä kehittymään positiiviseen suuntaan.

Jo instrumenttia valittaessa oppilaalle voi olla merkitystä sillä, että soitinta esitellyt opettaja on vaikuttanut kivalta. Jotta oppilaan motivaatio saataisiin käännettyä sisäiseksi motivaatioksi, täytyy opettajan olla tunnilla oppilasta varten eikä oppilas opettajaa varten. Kun oppilaalla ei ole ulkoista painetta suoriutua opettajan muovaaman muotin mukaisesti, hänellä herää sisäinen motivaatio soittoharrastukseen todennäköisesti paljon herkemmin.

Opettajalla on myös vastuu siitä, miten haastavaa materiaalia lapsi soittaa. Lapsen sopivantasoinen haastaminen on myös hyvin tärkeää, vaikka se onkin välillä herkkää tunnustelua vaativa tehtävä. Haasteiden voittaminen lisää lapsen minäpystyvyyden tunnetta, joka taas kehittää positiivista musiikillista minäkuvaa. Minäpystyvyys kuvaa lapsen kokemusta omista kyvyistään eri tilanteissa. On

hyvä, että uudet, opeteltavat asiat ovat tasapainossa asioiden kanssa, jotka lapsi jo osaa. Tällöin lapsi kokee pääsevänsä tekemään uutta, mutta pohjalla ovat kuitenkin jo ne positiiviset asiat, joita lapsi on jo harjoitellut. (Anttila 2004.)

Aho-Erola (2022) kertoo myös, että erityisesti aloittavien oppilaiden kanssa, joilla soitettavat äänet rajautuvat lähinnä vapaisiin kieliin, hän on koittanut löytää kappaleita, joissa säestyksissä on mielenkiintoisia ja kauniita harmonioita. Näin oppilas saa kokea monipuolista, korvaa miellyttävää musiikkia, vaikka hän ei itse vielä kykenisi soittamaan viulusta kovin montaa eri ääntä. Aho-Erola sanookin, että tällaisia vapaakielikappaleita, joilla on hienot säestykset, on vaikka kuinka paljon olemassa. Olisi siis hyvä kappaleita etsiessä pitää mielessä oppilaan stemmaa tutkiessa myös säestyksen vilkaisu, jos sieltä löytyisi jotakin mielenkiintoista lisättävää.

## 8 POHDINTA

Vaikka teesinäni opinnäytetyötä kirjoittaessa olikin leikillisuus ja mielikuvituksellisuus, tuntui, että ne olivatkin jopa suuremmassa ja kokonaisvaltaisemmassa roolissa 3–6-vuotiaiden viulunsoitonopetuksessa kuin olin aiemmin todennut. Jokaisella osa-alueella tavalla tai toisella piti käyttää mielikuvitusta ja mielikuvia opetuksen tukena. Leikillisuus ja lapsen ajatusmaailmaan asennoituminen opetuksessa ei ole lapsen ymmärtämisen aliarviointia vaan enemmänkin keino innostaa ja motivoida oppilasta lapsen oman maailman keinoin.

Ajattelin, että 3–6-vuotiaan keskittymiskyky olisi ollut suurin haaste, jota tässä opinnäytetyössä pohdittaisiin, mutta lukua kirjoittaessani tuntui, että sen merkitys väheni. Haastatteluissa huomasin, kuinka jokaista ongelmaa lähestyttiin enemmänkin positiivisen kautta, eikä asioita niinkään ajateltu haasteina. Haasteiden sijaan tuntui, että ajatuksena olikin se, että mitä kaikkea voisi keksiä ratkaisuksi. Myös motivaatio tuntui olevan paljon pienempi kompastuskivi kuin alun alkaen ajattelin, mutta uskon sen johtuvan myös haastattelijoideni ammattitaidosta lasten kanssa työskentelyssä.

Työn edetessä koin myös, että tarkoituksiksi nousi enemmän oppilaan musiikillisen kaaren positiivinen tukeminen kuin viulunsoitonopetuksen tähtääminen ihan vain viulunsoittoon. Olisi hyvä, että opettajina ottaisimme huomioon suuremman kuvan soitonopetuksessa ja tähtäisimme siihen, että lapsi saisi tukevan musiikillisen minäpystyvyyden tunteen viulunsoitosta. Kun positiivinen, vahva pohja on luotu, uskon, että on paljon todennäköisempää, että kasvaessaan oppilas haluaa musiikin olevan osa elämäänsä ja jatkaa sen harrastamista ainakin jossain muodossa, ja mielestäni se on tärkeintä, mitä voimme musiikkipedagogeina saada aikaiseksi.

## LÄHTEET

Aho-Erola, Tiina. 2022. Viulunsoiton lehtori. Haastattelu 1.12.2022. Haastattelija Turunen, R. Kerava. Litteroitu.

Aholainen, J. & Pajunen, T. 2018. 10–13-vuotiaiden lasten ja nuorten motorinen oppiminen ja ohjaaminen – perinteinen kirjallisuuskatsaus. Opinnäytetyö. Fysioterapian koulutusohjelma. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.

Anttila, M. 2004. Musiikkiopistopedagogiikan teoriaa ja käytäntöä. Joensuu: Joensuun yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta.

Fischer, S. 2013. The Violin Lesson – a Manual for Self-Teaching the Violin. Lontoo: Peters Edition Limited.

Huhtinen-Hildén, L. 2017. Elävänä hetkessä. Teoksessa Lindeberg-Piironen, A. & Ruokonen, I. (toim.) Musiikki varhaiskasvatuksessa–käsikirja. Tallinna: Classicus Oy, 389–407.

Huhtinen-Hildén, L. & Pansu, L. 2017. Mitä tehdään, mitä tehdään pikkuinen Sanni? Teoksessa Lindeberg-Piironen, A. & Ruokonen, I. (toim.) Musiikki varhaiskasvatuksessa–käsikirja. Tallinna: Classicus Oy, 379–387.

Hyytiäinen, E. 2018. Viulun asemointi ja leuka- ja olkatuet viulistin soittoergonomiassa. Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala. Opinnäytetyö. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Itä-Helsingin musiikkiopisto 2018. Yleisen oppimäärän opetussuunnitelma, 5. <https://ihmo.fi/wp-content/uploads/2022/11/It%C3%A4-Helsingin-musiikkiopiston-opetussuunnitelma.pdf>

Kaarle, V. 2016. Aikuisen trumpettioppilaan taitojen kehittyminen: Johdatus aikuisena aloittaneen trumpettioppilaan oppimisprosessin vaiheisiin. Opinnäytetyö. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kallasjoki, E. 2017. Yksilöllinen jousikäsi. Musiikin tutkinto-ohjelma. Opinnäytetyö. Tampere: Tampereen ammattikorkeakoulu.

Krokfors, M. 2017. Laulaminen. Teoksessa Lindeberg-Piiroinen A. & Ruokonen, I. (toim.) Musiikki varhaiskasvatuksessa—käsikirja. Tallinna: Classicus Oy, 143–177.

Kuula, S. 2019. Suomalainen viulukoulu 1. Espoo: Sirkka Kuula.

Lannes-Tukiainen, S., Kiiski L. & Manninen, T. Viuluni Soi. 2005. WSOY.

Lindeberg-Piiroinen, A. 2017. Mistä on musiikki tehty? Teoksessa Lindeberg-Piiroinen, A. & Ruokonen, I. (toim.) Musiikki varhaiskasvatuksessa—käsikirja. Tallinna: Classicus Oy, 31–61.

Lindeberg-Piiroinen, A. & Ruokolainen, I. Lapsi ja musiikki. Teoksessa Lindeberg-Piiroinen, A. & Ruokonen, I. (toim.) Musiikki varhaiskasvatuksessa—käsikirja. Tallinna: Classicus Oy, 63–140.

Lindeberg-Piiroinen, A., Ruokonen, I. & Pansu, L. 2017. Musiikkitoiminnan suunnittelu. Teoksessa Lindeberg-Piiroinen A. & Ruokonen, I. (toim.) Musiikki varhaiskasvatuksessa—käsikirja. Tallinna: Classicus Oy, 339–377.

Mäntylä, M. 2022. Viulunsoiton lehtori. Verkkohaastattelu 9.12.2022. Haastattelija Turunen, R. Litteroitu.

Määttä, S. 2021. Miten tukea lapsen keskittymistä? Luettu 26.10.2022. <https://www.susannamaatta.fi//miten-tukea-lapsen-keskittymista/>

Nikkanen, T. Lapset liikkeelle - Kaarenputaan päiväkodin toiminnan kehittäminen liikunnallisemmaksi. Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala. Opinnäytetyö. Rovaniemi: Lapin ammattikorkeakoulu.

Pirkanmaan musiikkiopisto 2019. Yleisen oppimäärän opetussuunnitelma, 8.  
<https://pmo.fi/wp-content/uploads/sites/4/2019/07/PMO-opetussuunnitelma-yleinen-oppim%C3%A4%C3%A4r%C3%A4-1.8.2019.pdf>

Riittinen, J. & Kajaus, S. 2020. Lapsen motorinen kehitys – opas vanhemmille. Terveystyö. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu.

Szilvay, G. 1977. Violin ABC, Book A. Helsinki: Fennica Gherman Oy.

Suomen Suzukiyhdistys. n.d. Suzuki-menetelmä. Luettu 5.11.2022.  
<https://suomensuzukiyhdistys.net/tietoa-yhdistyksesta/suzuki-menetelma/>

Viksten, Heidi. 2009. Opettajasta ohjaajaksi – Colourstrings-metodin äärellä. Opinnäytetyö. Tampere: Tampereen ammattikorkeakoulu.

Voima, E. 2020. Kodály-menetelmä hyödyntäminen lasten laulunopetuksessa. Opinnäytetyö. Oulu: Oulun ammattikorkeakoulu.

## LIITTEET

### Liite 1. Haastattelukysymykset

#### Haastattelukysymykset:

- Millaisia tuki-/apuvälineitä sinulla on käytössä pienen oppilaan opetuksessa?
- Minkä koet merkittäväksi 3–6-vuotiaiden soitonopetuksessa (esim. opetustyyli, mielikuvituksellisuus, keskittymiskyky tms.)?
- Millä tavoin tuet 3–6-vuotiaiden oppimista?
- Käytätkö laulua opetustapana?
- Mitkä koet suurimmiksi haasteiksi 3–6-vuotiaiden soitonopetuksessa?
- Miten olet lähtenyt opettamaan oppilaalle nuotinlukua? Onko jotain materiaalia, josta on ollut erityisesti hyötyä?
- Miten tasapainostat oppilaan kehityksen ja viihtymisen tunneilla?
- Miten pidät soittoaikaa yllä sillä aikaa, kun soitosta kehitetään vielä kivan kuuloista?
- Oletko ratkonut jollain tavalla sitä, miten lapsi haluaisi kovasti heti soittaa jousella ennen jousiotteen osaamista?
- Koetko, että ryhmäopetuksella viulunsoiton aloitus on hyvä idea?
- Mitä etuja näet ryhmäopetuksella ja mitä haittoja?
- Mitkä ovat yleistään isoimmat kannustimet oppilaalle?
- Otatko huomioon oppilaiden vaihtelevat vireystilat tunnin suunnittelussa? Onko tunnin suunnittelussa jotain erilaista verraten vaikkapa kouluikäisten tuntisuunnitelmiin?
- Miten olet jaksottanut tunteja pienen oppilaan kanssa? (tauot yms.)
- Mikä olisi ihannepituus tunnille, ja jakaisitko tunnin mielelläsi mahdollisuuksien mukaan pienempiin osiin? (esim. 15 min 2 kertaa viikossa)
- Miten tuet oppilaan harjoittelua?